

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 13. marca 1981
Leto XXXIII. - Štev. 5
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

Ob preverjanju odnosov med strankami

Zgodovinska vloga komunistov v Trstu

Alternativnost demokrščanskemu in listarskemu sistemu oblasti terja širokopotezno in daljnosežno politično akcijo združevanja vseh naprednih in demokratičnih sil

Vse kaže, da bo glasovanje o proračunih najpomembnejših krajevnih uprav pred koncem aprila. Oblasti so namreč nekoliko podaljšale rok za odobritev teh najpomembnejših upravno-političnih dokumentov.

Medtem je v teku pobuda KPI za splošno preverjanje odnosov, o kateri smo že pisali. Kaj je, torej, novega?

Pokrajinski komite tržaške federacije KPI je ocenil rezultate pogovorov s strankami ustavnega loka in z Listo za Trst ter ugotovil, da trenutno ni političnih in številčnih pogojev za oblikovanje novih demokratičnih večin v tržaški občini in na pokrajini.

Ugotovili smo namreč, da obstajajo globoka nesoglasja glede nekaterih temeljnih problemov, od katerih je na splošno odvisen razvoj demokracije na Tržaškem in gospodarstva v naši pokrajini. Razhajamo se torej na vsebini načrta obnove našega mesta in pokrajine, ki živita v globoki gospodarski, družbeni in moralni krizi. Zasuk je bil možen, vendar pod pogojem, da bi pri krmilu tržaške pokrajinske in občinske uprave sodelovali s svojimi predlogi in politiko tudi komunisti. Ne zato, ker precejšnje svoje upravne in politične sposobnosti (to bi bilo prevzetno), pač pa predvsem zato, ker KPI v veliki večini predstavlja dve izmed temeljnih komponent tržaškega razvoja: delavski razred in slovensko prebivalstvo. Njihovi interesi so taki, da se ob njih Trst ločuje v dva tabora. Vmesnih poti ni, razen zlaganih kompromisov, kjer besedam ne sledijo dejanja. Zato in samo zato smo komunisti postavili vsem strankam program petih točk, ki se začneja z osnovnima točkama o pravicah Slovencev in antifašizmu, nato pa z industrijsko obnovo mesta in mednarodnim sodelovanjem. V strnjeni obliki so točke obnovitvenega programa, ob katerem je mogoče združevati napredne in demokratične ljudi (ne glede na njihovo strankarsko pripadnost) in torej ločiti v Trstu sile reakcije od sil napredka. Kompromisa med temi silami ni, pač pa le spopad za to, kakšni programi in torej kakšne perspektive bodo prevladale v Trstu.

Iz razgovora med političnimi silami prihaja do izraza predvsem zmeda, ki je značilna za dogajanje v Trstu zadnja štiri leta. Lista za Trst prevladuje predvsem zato, ker med demokratičnimi strankami ni prave možnosti dogovaranja in predvsem zato, ker prevladujejo v mestu zmerne in konzervativne sile, ki se nočejo soočiti z dramatičnimi problemi Slovencev in gospodarskega razvoja z naslanjanjem na zaledje mesta in torej so sednjo Jugoslavijo.

Krščanska demokracija je nosilec teh dvoumnosti, čeprav teži zaradi svoje konzervativne narave k srečanju z Listo, ki je v bistvu posledica njenega načina

upravljanja in vladanja v Trstu, deželi in Italiji. Lista je nastala kot sinteza interesov različnih komponent, katerim je prav KD dala možnost, da so se razvile v tržaški povojni zgodovini.

Te komponente, proti katerim se KD in hotela boriti, ker so ji služile za ohranjanje oblasti, so predvsem nacionalistični odnos do Slovencev in do Jugoslavije, nato pa trgovska in parazitska miselnost mesta, ki si je pridobilo pravico (zaradi «italijanstva»), da ga italijanska družba hrani in mu nudi privilegije potrošniške narave. V Trstu

Stojan Spetič

(Nadaljevanje na 3. strani)

Povratek v zgodovino, toda samo za novo pot naprej

Med mnogimi problemi, ki zadnje čase pestijo Trst, je slovensko vprašanje brez dvoma problem, ki bi ga morali vsi temeljito spoznati.

Predvsem moramo to oceniti mi, komunisti, in prav zato smo v teku dvostranskih srečanj mobilizirali vse politične sile in SKGZ samo. Zakaj vse to? Ker nedavni dogodki pričajo, da še vedno obstajajo žarišča italijanskega nacionalizma in ker brez primernega ukrepanja to lahko privede do nevarnih posledic, ki težijo predvsem k razdvojitvi našega naroda in delavskega gibanja.

Poglejmo torej kakšno je stanje, toda umaknimo zaenkrat problem razlastitev kolonkovske zemlje, za katerega smo se komunisti že pred časom izrekli. Problem je resen in mnogi so ga imenovali «vojna med reveži», se pravi boj za dosego in ohranitev lastnih pravic med kmetovalci in delavci.

Vrnimo se k jedru našega članka in sicer na skupno manifestacijo na trgu Unità, v korist ladjedelnice Alto Adriatico. Takrat ni spregovoril slovenski govornik in komunisti smo to označili kot grobo napako. Svoj protest je takoj ob-

javil tudi «Primorski dnevnik» v katerem je med drugim rečeno, da je to nevarna pasivnost demokratičnih sil... in popuščanje reakcionarnim protislovenskim silam. Takega protesta KPI ne more sprejeti, pa čeprav je do neke mere upravičen, ker se je prva in edina zavzela v zahtevi po slovenskem govorniku.

KPI ima pred slovenskim vprašanjem čisto vest: čeravno se moramo vrniti v zgodovino, se zaustavimo pri takozvanem «veto Palamara» (prvi generalni vladni komisar v Trstu) ko so leta 1958 prepovedali vsakršno zborovanje na trgu Unità. Samo komunisti so na tem trgu manifestirali, redno s slovenskim govornikom in njihove manifestacije so redno motili nacionalisti in fašisti, katere je tov. Terracini, prav ob neki taki priliki, imenoval tuleče opice.

Na prefekturi so od takrat naše zahteve po uporabi tega trga za javna zborovanja vedno odvrnili. 23. let se tukaj ni smelo zborovati. Manifestacija za Alto Adriatico pa je ta «tabù» odpravila čeprav še vedno ni izkoreninjen izvor ti: stih prepovedi.

Kdo sme ubijati duhovnike in škofo?

Dovolite nam, dragi bralci, da se v svojem članku resno lotimo navidezno srhljive možnosti, ki v svojem ekstremističnem podajanju razkrinkuje zadržanje nekaterih političnih sil in ljudi pri nas, v Italiji in tudi v naših krajih.

Vprašanje, ki si ga bomo postavili je sledeče: «Kako lahko ubijaš škofo, duhovnike in redovnike in dosežeš, da ti ploskajo kristjani?»

Dogaja se v srednjeameriški državi Salvador, kjer je na oblasti civilno-vojaška diktatura, katere nosilec je vojska, politično kritje pa ji daje krajevna krščanska demokracija (ali točneje, nekateri njeni voditelji).

Hunta je nastala pred dvema letoma, ko je bil zrušen diktator Garcia Romero. Tedaj je skupina vojakov in častnikov prevzela oblast. Kot je običaj v Latinski Ameriki je takoj predložila program družbenih in gospodarskih reform, da bi si zagotovila vsaj trenutno ljudsko podporo. Za politično kritje si je vojaška hunta izbrala predstavnik meščanskih demokratičnih strank: liberalce, socialdemokrate in demokristjane... Obenem pa je hunto podprla reakcionarna desnica, predstavnica zemljiških posestnikov, ki so organizirali in plačali tako imenovane «bataljone smrti», nekakšno «črno roko», kakršno smo poznali Slovenci med drugo svetovno vojno.

Pod pokroviteljstvom hunte se je pričelo sistematično pobijanje političnih nasprotnikov. V dveh letih so «bataljoni smrti» ubili 16 tisoč ljudi!

V teh pogojih so levičarji (in ne samo komunisti) zanetili ljudski upor in partizansko vojno, ki še traja. Z določeno simpatijo je upornike podpirala (in še podpira) katoliška cerkev v tej državi. Vodil jo je nadškof Arnulfo Romero, ena izmed vodilnih osebnosti latinskoameriške cerkve in eden izmed pobudnikov kontinentalnih škofovskih konferenc v Medellinu in Puebli. Slednja je zadobila svetovno razsežnost, ker je soupadala z obiskom papeža Janeza Pavla II v Mehiki. (Mimogrede, nadškof Romero je tedaj dal zanimiv intervju dopisnici «Primorskega dnevnika» in pojasnil, zakaj stoji katoliška cerkev na strani revnih in zatiranih. Povedal je tudi, že tedaj, da čaka uporno duhovščino v Salvadorju kruta smrt pod streli salvadorske desnice). Romero je najbrž slutil lastno usodo. Ko se je «spozabil» in omogočil, da je salvadorska katedrala postala zatočišče in pribežališče ljudi, ki jih je preganjala vojaška diktatura, so ga neznanici ustrelili pred oltarjem, medtem ko je maševal. Nekaj dni pozneje so ga pokopali, vendar v vzdušju obsednega stanja, saj vojaške oblasti niso dovolile množične pogrebne svečanosti. Pred Romerom je izgubilo življenje v samica in pod nožem režimskih klavcev več duhovnikov. Pozneje pa so ti klavci zverilsko mučili in ubili skupino ameriških nun, ki so v Salvadorju opravljale misionsko delo.

Gre za mučenike pričevanja krščanske prisotnosti v tej srednjeameriški državi? Kako naj odgovorimo, če pa je pri tem Vatikan

sramežljivo molčal? Papež Janez Pavel II, ki je sicer tako pozoren na vsako klobuto, ki jo prejme zadnji izmed Poljakov, je skoraj povsem prešel dejstvo, da so mu umorili pred oltarjem škofo. Ni šel na pogreb, čeprav vemo, da se po navadi ne boji dolgih potovanj.

Pač pa so vzrojili ameriški in latinskoameriški škofje. Obtožili so ameriško vlado in njene obveščevalne službe, da so nudili pomoč salvadorskim klavcem.

Medtem je nastopil Ronald Reagan. Svoje teze o komunističnem terorizmu je prenesel tudi na Salvador in obtožil Kubo, SZ, Vietnam, da nudijo gverilcem v tej državi pomoč v orožju. Zagrozil je z blokado Nikaragve in Kube, ojačal vojaško in gospodarsko pomoč vojaški diktaturi, končno pa poslal v to državo nekaj deset strokovnjakov, ki bodo odslej vežbali salvadorsko režimsko vojaštvo za boj proti ljudskemu uporu. Klanje se nadaljuje.

Zanimivo je vsebinsko protislovje, ki ga svetovna javnost ni prezrla. Reaganovi ljudje zatrjujejo, da prejemajo salvadorski gverilci pomoč v orožju iz Kube, SZ in Vietnama, v isti sapi pa poudarjajo, da je januarska ofenziva gverilcev proti hunti propadla tudi zato, ker gverilci niso bili dovolj oboroženi. Kaj to pomeni? Zanimiva je teza, da je v doba v orožja salvadorskim gverilcem vpleten tudi Vietnam, na drugem koncu oceana. Najbrž zato, ker so gverilci pretežno oboroženi s puškami in drugim orožjem ameriške izdelave. To orožje je mogoče najti na tri načine: kupiti ga je mogoče na črni borzi, odvzeti salvadorski vojski ali pa prejeti iz Vietnama, kjer je trenutno največje

skladišče orožja, ki so ga tam pustili Amerikanci po osvoboditvi Sajgona. Pravzaprav nas niti ne zanima, katera izmed teh možnosti je prava ali celo, če so v tem primeru vzeli v poštev vse tri. Bolj je zanimivo vedeti, da je Reagan sprožili politično in propagandistično akcijo, da bi izoliral demokratično opozicijo v Salvadorju (kateri so se nazadnje pridružil tudi socialdemokrati) in pri tem dosegel čimvečjo solidarnost v zahodnem taboru.

V Evropo je poslal svoje propagandiste, da bi prepričali zahodnoevropske vlade, naj ga podprejo v načrtih vojaškega in političnega posega v salvadorske notranje zadeve. Nekateri so ga pogumno zavrnil (na primer Nemci), drugi pa so vsaj hlinili, da ga razumejo in podpirajo. Med temi, žal, tudi italijanska vlada.

Pač pa je Reagan nepričakovano naletel na podporo demokrščanske internacionale, kateri predseduje bivši italijanski zunanje minister Rumor. Tudi italijanska KD podpira salvadorsko hunto in Reaganove vojaške skomine.

Zanimivo bi bilo vedeti, v kolikšni meri se tudi naši, slovenski katoličani, zanimajo za dogajanje v Salvadorju (ki ni Poljska). Kajti na kocki je izbira: ali s katoliškimi škofo, ki so do mučeništva izpričali svojo zavzetost za revne in zatirane, ali z ameriško upravo v imenu antikomunizma.

Zanimivo vprašanja, saj nam bodo povedali (demokristjani so nam ta odgovor že dali, nedvoumno), ali je v imenu antikomunizma dovoljeno pobijati škofo, duhovnike, redovnice in vernike nasploh.

***

Povratek

(Nadaljevanje s 1. strani)

V preteklih dneh smo pozvali vse politične sile, naj skušajo rešiti ta problem: počakali bomo na rezultat in videli bomo, ali bo žalitev civilizaciji enkrat konec.

Stvar pa se tako ne zaključí. Pred splošno stavko, ki je bila 25. januarja, smo naleteli na težave, ki so nastale v sklopu sindikalnih organizacij, v zvezi s potrebo po slovenskem govorniku. CGIL, CISL in UIL so pokazale visoko stopnjo odgovornosti tako, da so pomen stavke nakazale tako v italijanščini kot v slovenščini. S tem so se izognile prelomu že itak krhke enotnosti tržaškega sindikata, ki pa je po drugi strani življenjskega pomena za delavce in slovensko problematiko.

Nekdo je rekel, da mora vsakdo sam misliti na «prevzgojo lastnih volivcev»; do tega pa ni mogoče priti z umikom, s strahom pred slovensko besedo na javnih zborovanjih, ampak samo s tem, da se gre proti toku. V obratnem primeru bi obstajal večni alibi, ki bi koristil ne samo sovražnikom kulture sožitja ampak sožitju samemu.

Končno je tu še problem globalne zaščite Slovencev v Italiji. Komisija

Cassandro, ustanovljena pred tremi leti, je svoja dela zaključila v nesoglasju. Zaenkrat še ne vemo, če bo vlada — sicer pa, če bomo vlado sploh imeli — predstavila lasten zakonski načrt tako, da ga bo lahko primerjala z že obstoječimi zakonskimi predlogi v parlamentu. Znano je, da je KD povabila svoje parlamentarce naj sestavijo zakonski predlog (po tolikem času je to že korak naprej) istočasno pa je poudarila, da je potrebno obširno krajevno posvetovanje (koliko jih je že bilo). Ne bi radi, da bi se to izkazalo samo kot izmikanje in izguba časa.

Slovenci so torej upravičeno naveličani. Za kar je bilo do tu rečenega pa mislim, da bi naredili veliko napako, če bi sprožili svoj protest v smislu, da italijanska demokracija ni v vseh 35 letih bila sposobna urediti problema Slovencev v Italiji.

Tako dejanje bi bilo v veliko škodo njim samim, njihovim enotnosti, enotnosti med slovenskimi in italijanskimi demokrati in antifašisti. Sovražnike demokracije se premaga samo s kupnim bojem in v tem je doslednost tržaških slovenskih in italijanskih komunistov, katerih cilj je pospešiti zakon o globalni zaščiti in zbuditi v tržačanih zavest, da narodna nestrpnost ne koristi nikomur.

Claudio Tanel

Zgodovinska vloga

nadaljevanje s 1. strani

se, po krivdi KD in njenih občasnih zaveznikov, ni razvila podjetniška miselnost, pa čeprav v kapitalističnem smislu. Sam razredni boj je v ključnih trenutkih postal predvsem spopad z državnim kapitalom in političnimi izbirami osrednje oblasti, ne pa z nosilci te družbene vloge v naših krajih. Od tod torej večkratna usmeritev «proti Rimu», ne pa proti določenim silam, ki so vedrile (in vedrijo) v Trstu. Sistem KD je bil predvsem v tem, da je zvrčala na deželne ali rimske politične dejavnike odgovornost in torej tudi politično krivdo, če je bilo kaj narobe. Sama pa je utrjevala svojo oblast predvsem z delitvijo privilegijev in ustvarjanjem napihnjenege upravnega in trgovskega aparata v mestu. Posledica te politike je dejanska likvidacija vseh produktivnih dejavnosti, kar je predvsem politična in razredna izbira. KD je namreč vedela, da Trst ni pretežno demokrščansko mesto in da lahko svojo vodilno vlogo uveljavi v njem samo, če ošibi razredne komponente, ki bi lahko predstavljale alternativo njenemu sistemu vladanja. To pa so bili predvsem industrijski delavci, kmetje in Slovenci kot manjšina. Povojna gospodarska in družbena politika je te sestavine zdesetkala ali jih je silila v neprestane obrambne boje.

Ni torej naključje, da se je «alternativa» prejšnjemu sistemu vladanja KD ustvarila in uveljavila v istem razrednem taboru, ki ga je sama KD posebej razvijala. V prejšnjem in sedanjem sistemu, ko sta KD in LpT zamenjali vodilno vlogo, ostajajo v opoziciji predvsem delavci in Slovenci, torej družbene sile, na katere se naslanja KPI.

V Trstu je zato politični položaj kar se da zapleten. KD in LpT sta spoznali skupne razredne interese in skušata prenesti svoje merjenje na isto razredno raven, torej v okviru politično-upravnega zavezništva. V nasprotnem primeru bi morala ena ali druga sila izbrati zaveznika v tretjem taboru, pri tem pa bi izdala lastne razredne interese in torej lastno politično vlogo. Če bi katera izmed teh dveh sil iskala zavezništvo s Slovenci in delavci (torej levico), bi za to plačala tako veliko ceno, saj bi postavila na glavo lastni obstoj. Razredni interesi torej KD in LpT ne dopuščajo takega skoka, ki bi bil objektivno samomor njihove politične vloge. Od tod torej premostitev antagonizma in sklep, da se bosta odslej merili na istem polju. V teh dneh nastaja, s težavami, zavezništvo, ki je že prišlo do izraza v nekaterih organizmih, kot so davčne komisije ali zdravstveni konzorciji.

Sedaj se KD in LpT pogajata tudi o možnosti koalicij na upravni ravni v tržaški občini in pokrajini. Govori se o razdelitvi odborništev, pri čemer je zanimivo zadržanje LpT. Slednja želi predvsem zavezništvo, v katerem bi med blokoma KD in LpT bil še vmesni blok laičnih strank (PSI, PSDI, PRI, SSK), saj bi soočenje med zmernima blokoma imelo «politično kritje», podobno kot v letih leve sredine. Da bi prisotnost teh strank v koaliciji ne imela prevelike teže

pa skuša LpT z zamenjavo odborništev likvidirati sicer redke odbornike, ki so kazali nekoliko naprednejše težnje in bili pod vplivom radikalcev ali ekologistov.

LpT vodi nekoliko drugačno politiko v manjših krajevnih upravah, torej v Miljah in Nabrežini. Tam je namreč propadel prvotni načrt osvajanja politične oblasti, zato skušajo «listarji» naskočiti voz in se pridružiti zmagoviti levici. Pri tem pa se ji podrejajo tako vsebinsko kot politično. Najbrž tem poskusom ni tuja želja, da bi z utrjevanjem levičarskih koalicij v Nabrežini in Miljah imeli še bolj proste roke za sklepanje zavezništev v Trstu. Ponekod se namreč pojavlja prepričanje, da skuša Lista za Trst tako dokazati delu svojih volilcev, ki ne kažejo prevelike simpatije za KD, da LpT nima presodkov in da bi rada podprla tudi levičarske sile, kjer imajo vodilno vlogo.

Gre torej za mrzlično iskanje «kritja», ki ga komunisti nimamo namena dajati. Nam gre za čiste račune, za jasna zavezništva, za programsko veljavne dogovore, ki naj uživajo podporo ljudi v njihovem vsakdanjem boju. Od tod torej alternativni predznak, ki ga dajemo svoji politiki. KPI ni stranka, ki bi si strastno želela v opozicijo, vendar se opozi-

cije ne boji, kajti njen cilj ostaja združevanje političnih in družbenih sil v resnično alternativo preteklemu in sedanjemu sistemu oblasti v Trstu in državi. V opoziciji smo bili zato, da bi zbrali čimveč zdravih sil in spremenili obstoječa razmerja sil. Seveda ni to stvar, ki jo je mogoče uresničiti od danes na jutri, pač pa širokopotezne in daljnosežne akcije, brez sektaštva toda tudi brez nepotrebne kompromisarstva. Zavedati se moramo, da komunisti opravljamo na tem obmejnem območju zgodovinsko vlogo, ki je nikakor ni mogoče zamenjati za trenutne taktične koristi.

Trst, ponedeljek, 16. marca
ob 17 uri
Dvorana Venezian
na sedežu univerze:

sen. Giglia TEDESCO

Splav med zakonom in referendumom

ZKMI
celica KPI - študentskega doma

40 let slovenske revije Naša žena

Januarja leta 1941 je izšla prva številka slovenske revije Naša žena. Že na državni konferenci KPJ, leta 1940, je Vida Tomšič govorila o pomenu legalnih ženskih listov, ki naj bi predvsem odgovarjali željam in zahtevam bralk, prirejeni naj bi bili na dostopen način, razumljivi in naj bi jim hkrati kazali pot naprej. V tej prvi številki je Vida Tomšič, ki jo je CK KPJ zadolžil, da pobudo o ženskem listu uresniči, takole napisala:

«Z listom želimo nuditi slovenskim delovnim ženam oporo v njihovih vsakdanjih težavah, da se znajdejo v trušču in zmedi, ki zajema skoraj že ves svet. Z listom hočemo naši delovni ženi pomagati, da najde svoje mesto v velikih borbah... in ji pomaga zgraditi svojo osebnost.»

Glavni cilj ženskega lista je bil torej vzgojiti nove, zavedne, borbene žene. Zahteve, ki so jih ženske postavljale niso smele ostati samo posebnost oziroma posebne ženske zahteve, ampak zahteve, vključene v program boja vsega delovnega ljudstva.

Vprašanja takratnih žensk so živa in aktualna še danes, morda so samo preložena v drugi zorni kot, ker so se življenske razmere in pogoji spremenili.

V času okupacije Naša žena ni več izhajala, toda že v drugi polovici 1942 leta je prišlo do drugačne oblike ženskega tiska. Iz dveh ločenih glasil, novomeškega Našim ženam in ljubljanskega Naša žena je leta 1943 nastalo združeno glasilo, vedno pod imenom

Naša žena, vendar kot glasilo protifašistične zveze žensk. Ponatisi so se pojavili tudi v drugih slovenskih pokrajinah: na Primorskem, Gorenjskem in Štajerskem. Tudi tod so žene izdajale svoje liste in sicer, «Slovenka» na Primorskem, «Slovenke pod Karavankami» na Gorenjskem in «Borbena Slovenka» na Štajerskem.

V prvih povojnih letih, ko je Naša žena začela ponovno redno izhajati, je bila njena vsebina po potrebi spremenjena. Osveščala je ženske, z nasveti jim je pomagala pri obnovi domovine, bodrila k nadaljnjem prizadevanju za vzpostavitev prijateljskih vezi med narodi, za pridobitev temeljnih pravic in enakopravnosti. Ustava je z zakoni potrdila enakopravnost ženske v jugoslovanski družbi sedaj pa je bilo nujno te pravice in enakopravnost dejansko uresničiti.

V 30. povojnih letih zasledimo na straneh Naše žene različne prispevke, od razvoja otroškega varstva, zaščite materinstva, razvoja družbene prehrane, vse do zdravstvene zaščite, varčevanja v gospodinjstvu. Naša žena je med prvimi seznanjala, s pomočjo in sodelovanjem strokovnjakov, o pomenu kontracepcijskih sredstev in načrtovanja družine.

Vse to je bilo velikega pomena za ženske, bila je njihova velika pridobitev. Ob tridesetletnici izhajanja je bila zato Naša žena odlikovana z redom zasluga za narod z zlato zvezdo.

mrk

26. kongres KP Sovjetske zveze

Novi problemi v luči kontinuitete

Ob nekaterih novih poudarkih, ki so jih izzvali na novo nastali problemi, pomeni kongres nadaljevanje tiste idejne in politične usmeritve, ki jo je SZ v zadnjih letih povezala z likom Brežnjeva

Tako kot za vrsto zadnjih kongresov je moč tudi za 26. kongres komunistične partije Sovjetske zveze ugotoviti predvsem to, da gre za kongres kontinuitete. »Ocenjujoč prehojeno je moč s prepričanjem zatrditi: 25. kongres je osnovne težnje in usmeritve družbenega razvoja utemeljil ustrezno,« je v uvodu k svojemu poročilu v ponedeljek 23. februarja dejal Leonid Iljič Brežnjev in po tej poti opozoril na kontinuiteto partijske politike, ki je zadnja leta vse bolj povezana z njegovim imenom.

V nekaterih novih poudarkih, ki so jih v devetih dneh, kar je trajal kongres, zabeležili poročevalci iz Moskve, spričo tega seveda ne gre iskati znamenj, ki bi pričala o prekinjanju te skozi vrsto kongresov in z utrjevanjem političnega lika Brežnjeva grajene kontinuitete; v njih je treba bržkone videti predvsem odzive, ki so jih izvalili nekateri novi problemi tako na notranjem prizorišču (gre predvsem za vprašanje, kako presekati vse hujše zastajanje v gospodarskem razvoju, potem ko je tudi sovjetskim načrtovalcem postalo jasno, da so stroški ekstenzivnega gospodarjenja čedalje večji v primerjavi z rezultati tega gospodarjenja) kot tudi na tistih mednarodnih področjih, ki so za Sovjetsko zvezo slej ko prej posebnega pomena: na področju globalnega strateškega ravnotežja z Zahodom (vključno s politiko popuščanja napetosti), v mednarodnem komunističnem gibanju in pa v gibanju neuvrščenih, ki se je v zadnjem desetletju okrepilo do te mere, da ga mora tudi Sovjetska zveza jemati v poštev kot enega od pomembnih faktorjev mednarodnega dogajanja.

Okrepljena globalna navzočnost

Kar zadeva mednarodno prizorišče, je bilo prav obdobje med 25. in 26. kongresom

tisto, v katerem je Sovjetska zveza, potem ko je dosegla oboroženo strateško ravnotežje z Zahodom (implicitno ga je leta 1972 priznal Nixon), svojo globalno navzočnost okrepila tudi na viden način. To ravnotežje predstavlja eno od temeljnih izhodišč sovjetskega nastopanja v mednarodnih odnosih in Brežnjev ga je v referatu 23. februarja opredelil takole: »Ustvarjeno vojaško-strateško ravnotežje med ZSSR in ZDA, med varšavsko zvezo in NATO, objektivno služi ohranjanju miru na našem planetu. Nismo si prizadevali in si tudi ne prizadevamo doseči vojaške premoči nad drugo stranjo. To ni naša politika. Vendar pa tudi ne bomo dovolili ustvariti takšne premoči nad nami.«

Ta v zadnjih letih povečana sovjetska globalna navzočnost pa ima – gledano ne samo z očmi Zahoda, marveč tudi z očmi sovjetske diplomatske operative – svoje problematične plati. Zaradi nje ne prihaja samo do zaostrovanja napetosti v odnosih med Sovjetsko zvezo in Zahodom (le-ta v osnovi obravnava kot sovjetski ekspanzionizem sleherni uveljavljanje sovjetskega vpliva zunaj meja interesnih sfer, ki so se bile oblikovale kot rezultat druge svetovne vojne), marveč sproža zaostritve tudi v odnosih med SZ in številnimi državami v razvoju, ki svojo neodvisnost šele utrjujejo. Medtem ko Zahod ta proces obravnava

skozi očala delitve interesnih sfer kot rušenje ustvarjenega strateškega ravnotežja, pa države v razvoju – nekatere bolj, druge manj osveščeno – izhajajo iz stališča, da cilj njihovih prizadevanj za emancipacijo ne more biti zamenjava enega patronata za drugega, marveč je lahko le odprava delitve interesnih sfer in patronatov supersil nasploh.

Potem ko je povečala svoj posreden in neposreden vpliv v Aziji (preko Vietnama in Kampučije), na občutljivem območju Indijskega oceana in Perzijskega zaliva (preko Afganistana, ki mu dajeta poseben strateški pomen tako dogajanje v Iranu kot tudi iransko-iraška vojna) ter v Afriki in – kot vztrajno zatrjuje Reagan, ki skozi takšne trditve seveda izraža tudi svoj blokovski interes – v Latinski Ameriki, se sovjetska politika detanta ni znašla v težavah samo, kar zadeva sobesednike iz zahodnega bloka, marveč je bila prav v obdobju med 25. in 26. kongresom pogosteje kot doslej tarča kritičnih obravnavanj tako v OZN kot tudi na arabskih konferencah in islamskih vrhah, pa tudi – ko so spregovorile posamične delegacije in ne eksplicitno v skupnih dokumentih – na srečanjih neuvrščenih.

SZ in neuvrščenost

Prav to zadnje je za sovjetsko nastopanje na svetovnem prizorišču brez dvoma dovolj vznemirljivo, saj gre pri tem za stališča pomembnih sektorjev tistega dela sveta, ki se mu Sovjetska zveza predstavlja kot naraven zaveznik. Tega kritičnega odnosa do hegemonizma sovjetski propagandi in diplomaciji ni uspelo presekat, zato pa sta skušali – v isti sapi, ko zatrjujeta, da je SZ gibanju naraven zaveznik – to gibanje diferencirati na »napredno« krilo in pa na krilo, ki v gibanje vnaša bodisi »pritiske imperializma« bodisi interese pekinške politike. Brežnjev v svojem kongresnem referatu te diferenciacije, ki je sicer zelo značilna za obravnavanje te tematike v sovjetskih sredstvih domačega in mednarodnega obveščanja, ni izpeljal neposredno, marveč samo posredno. Gibanja neuvrščenih zdaj že drugič zapored (prostor je namreč našlo tudi v referatu, pripravljem za 25. kongres KPSZ leta 1976) – očitno prav zaradi vse večjega obsega, ki ga ima na svetovnem prizorišču – ni spregledal, vendar pa ga je obravnaval v poglavju, ki govori o odnosih z državami, ki se osvobajajo; te države je nato diferenciral najprej tako, da je naštel tiste, s katerimi ima Sovjetska zveza posebej tesne odnose, nato pa je, ko je posebej omenil neuvrščenost (»pomemben faktor mednarodnih odnosov je bilo in ostaja gibanje neuvrščenih«), diferenciacijo izpeljal tako, da je temu gibanju določil poglobilne cilje. »Njegova moč v usmeritvi zoper imperializem in kolonializem ter zoper vojno in agresijo,« je dejal Brežnjev v tej zvezi ter tako izenačil cilje gibanja neuvrščenih z osnovnimi cilji Sovjetske zveze. Zanimivo in za sovjetski pristop značilno je v tej zvezi obravnavanje prizadevanj za novi gospodarski red. Brežnjev jih je v referatu podprl, vendar pa je hkrati izvil Sovjetsko zvezo iz števila tistih, ki bi morali imeti na tem področju posebne obveznosti: »Seveda pa ne gre vprašanja, kot to včasih počenjajo, zožiti preprosto na razlike med »bogatom Severom« in »revnim Jugom.«

»Socialistični sistem« in komunistično gibanje

Odnosi v socialističnem taboru in komunističnem gibanju so ena od najbolj pomembnih tem slehernega referata na kongresih KPSZ. Ozadje za napetosti, ki nastajajo na tem tematskem področju, je slej ko prej problem destalinizacije, ki se je začela na XX. kongresu KPSZ (1956), ki pa je bila po mnenju mnogih – v zadnjem desetletju pa celo vse številnejših – udeležencev mednarodnega komunističnega gibanja zaustavljena in po letu 1964 zožena zgolj na odpravljanje kulta osebnosti in utrjevanje kolektivnega vodstva navznotraj ter na uvajanje posvetovanj z brskimi partijami navzven. Gre torej za pristop, ki navznoter ohranja monolitno zračnost partije z oblastjo in ohranja etatičen značaj družbene ureditve, navzven pa je za ta pristop značilna piramidalna struktura mednarodnega komunističnega, delavskega in protimperialističnega gibanja, katerega stožer je Sovjetska zveza; v tem pristopu poglobitvi vir revolucionarnega spreminjanja sveta ni gibanje množic, ki se – bolj ali manj osveščeno, bolj ali manj revolucionarno – soočajo z družbenimi protislovji kapitalističnega produkcijskega načina, marveč je poglobitvi vir moči svetovnega socialističnega procesa močna Sovjetska zveza. Krepitev globalnega položaja Sovjetske zveze je spričo tega tudi krepitev svetovnega socializma, to pa bi moralo pomeniti še nekaj drugega – namreč, da je treba krepitvi globalnega položaja Sovjetske zveze podrediti marsikateri nacionalni interes.

Kar zadeva mednarodno komunistično gibanje, je v obdobju med 25. in 26. kongresom prišlo do številnih soočanj na obeh področjih – tako na tistem, ki zadeva proces destalinizacije samega sovjetskega sistema, kot tudi na področju, ki zadeva uveljavljanje Sovjetske zveze na svetovnem prizorišču. Pojavni oblik tega soočanja, katerega izhodišče je problem celovite destalinizacije, je bilo v zadnjih letih več kot dovolj. Sovjetska partija se je v tem času znašla v pogosto celo javno zelo zaostrenih razhajanjih z vrsto zahodnih komunističnih in delavskih partij – v tem procesu sta prednjačila italijanska in španska – pri čemer so bila ta razhajanja brez dvoma najbolj očitna, ko je šlo za sovjetski vojaški poseg v Afganistan in za ocenjevanje narave dogajanja na Poljskem. Pričevanj o tem, da gre za vedno bolj zaostrene odnose v mednarodnem komunističnem gibanju in da tudi sovjetska partija s svoje strani ne čaka križem rok, je zdaj že veliko: med predkongresnimi pričevanji te vrste je treba omeniti najprej napad portugalske partije na italijansko zaradi njenega odklonilnega stališča glede sovjetske intervencije v Afganistanu, nadalje pismo, ki ga je sovjetska partija naslovlila na italijansko in ki se je – kako, že ni jasno – znašlo na straneh italijanskega tiska, pa vnovično iskanje tistih celic italijanske in španske partije (značilen primer je katalonski kongres), ki se odklikajo od tako imenovanega evrokomunizma in iščejo opore v sovjetskih konceptih enotnosti mednarodnega komunističnega gibanja; na samem kongresu pa je bila viden izraz teh nesoglasij odsotnost voditeljev treh največjih zahodnoevropskih komunističnih partij, od katerih sta dva – Berlinguer in Carrillo – s

svojo odsotnostjo brez dvoma skušala izraziti svoje nezadovoljstvo spričo nekaterih najnovejših poskusov krepitve Moskvi ustrežnejših kril v njihovih lastnih partijah. Teh spornih problemov, ki zdaj že nekaj časa opredeljujejo stanje v komunističnem gibanju, se je Brežnjev lotil na način, ki je bil v besedah tolerant, vendar pa dejansko dosleden. Neposredni polemiki s tem delom komunističnega gibanja se je izognil in je celo dopustil, da imajo druge komunistične partije kritičen odnos v zvezi »s takšnimi ali drugačnimi konkretnimi platmi razvoja naše države«, vendar pa je v isti sapi ostro napadel takšno kritiko, ki »pači socialistično stvarnost« in dela tako uslugo razrednemu sovražniku. Koga ima v mislih, ko govori o takšni kritiki, je Brežnjev povedal na drugem mestu: med evropskimi partijami, s katerimi ima KPSZ še posebej dobre stike, ni omenil dveh, ki sodita med največje v tem delu sveta – italijanske in španske. Tudi zaplet, ki so nastali z nastopom vodje italijanske delegacije Pajetto, in pa s špansko delegacijo, ki ni mogla prisostvovati kongresu, so pričevanje, da se je polemična dialektika med KPSZ in tem kritičnim delom komunističnega gibanja v obdobju med kongresoma še nadalje zaostila. Takšno naštevaje partij pa skriva v sebi še eno sporočilo – pove namreč, katere so tiste zahodnoevropske partije, ki v odnosu do SZ spoštujejo ustaljena pravila vedenja.

V ta skupek problemov sodi seveda tudi položaj na Poljskem, ki ga je referat obravnaval v poglavju o razvijanju svetovnega socialističnega sistema in sodelovanju držav socializma. Kar zadeva to zadnje, je referat Brežnjeva začrtal pot še tesnejše integracije držav socialističnega tabora (ta integracija po besedah referata zdaj konkretno zajema milijone ljudi v njihovi vsakdanji praksi); kar zadeva poljske procese, pa je referat po eni plati omenil delovanje socializmu sovražnih sil, vendar pa je hkrati opozoril tudi na to, kako pomembno je pri krepitvi vodilne vloge partije »prisluhniti glasu množic« ter se spopadati z birokratizmom in voluntarizmom. Toda bolj kot te ugotovitve opredeljujejo sovjetsko kontinuiteto pri obravnavanju poljskih procesov druge, ki jih je moč najti v referatu: le-ta namreč poljsko dogajanje ocenjuje kot »ogrožanje temeljev socializma«, poljski komunisti pa se, ko rešujejo krizo, lahko »trdno oprejo na svoje zaveznike in tovariše« v socialističnem taboru. Novega gledanja na meje, v katerih mora poljska partija reševati svoje težave, in pa na pomen kompaktnosti socialističnega tabora torej tudi 26. kongres ne prinaša, kot tudi ni novosti, kar zadeva kriterije enotnosti komunističnega gibanja. Glede na takšno ocenjevanje poljskega položaja pa je treba seveda opozoriti tudi na to, da Brežnjev ni dal izrecnega odgovora na tisto bistveno vprašanje, ki se je v zadnjih mesecih zastavljalo na številnih straneh sveta in tudi v komunističnem gibanju, namreč na vprašanje, ali naj bo pomoč socialističnih držav Poljski omejena na pomoč pri iskanju rešitev s političnimi sredstvi ali pa ostajajo odprta tudi vrata za vojaško intervencijo. Brežnjev te druge možnosti, ki slej ko prej vznemirja svet in Poljsko, ni izrecno zavrgel.

Čeprav v zahodnih sredstvih javnega ob-

veščanja predstavljena kot novost in celo kot presenečenje, sodi v kontinuiteto politike sovjetske partije tudi tako imenovana mirovna ofenziva Brežnjeva. Ta »ofenziva« je zatorej le relativna novost, relativna pa predvsem zaradi dveh značilnosti svetovnega dogajanja v času med obema kongresoma: gre po eni plati za dejstvo, da je popuščanje napetosti v tem obdobju vemer zastajalo, pri čemer je zastajalo toliko bolj, kolikor bolj se je krepila globalna navzočnost Sovjetske zveze, po drugi plati pa naj bi bila ponudba Brežnjeva relativno presenečenje spričo napovedane »trdote« zunanje politike Reaganove administracije. Prav ta naj bi bila po sodbi mnogih komentatorjev na Zahodu tudi poglobitvi vzgib, ki naj bi Brežnjeva spodbodel k seriji predlogov, ki naj bi oživili dogovarjanje med Vzhodom in Zahodom, vključno s predlogom – nekoliko zakrinkanim – za srečanje z Reaganom. Vendar pa se zdi, da je treba pobude za te predloge iskati posev drugje: deloma v nadaljevanju tiste tradicije sovjetske politike, ki je že dobila naziv »program miru Brežnjeva«, deloma v že znani odvisnosti sovjetskega notranjega razvoja od obremenitev, ki jih sovjetski akumulaciji nalaga strateško ravnotežje z Zahodom, in končno v očitno zelo realni oceni sprememb, ki jih bo v ameriško zunanjo politiko vnesla nova Reaganova administracija. Osnovni problem, s katerim se spopada ta administracija, ne tiči na Vzhodu: njen osnovni problem je kriza ameriškega in svetovnega kapitalizma, v kateri ob zmanjšani akumulativni sposobnosti in naraščajoči brezposelnosti produkcijskih faktorjev prihaja do čedalje bolj izrazitega boja za trge, kar tudi povzroča vse večje napetosti med samimi kapitalističnimi državami. Reaganov problem je zatorej reševanje ameriškega kapitalizma v svetovnih dimenzijah, to pa v njegovi politično-ekonomski doktrini, ki ni več neznanica, pomeni povečevanje akumulativne sposobnosti ameriškega kapitala doma in na tujem, se pravi tako s prelaganjem bremen na ameriški delavski razred kot tudi na račun ameriških zaveznikov in seveda tudi držav v razvoju. Zdi se torej, da je Moskva že ocenila realen doseg sprememb v Beli hiši, sprememb, ki v svojem osnovnem okviru ne zapirajo vrata popuščanju napetosti – seveda ob spoštovanju vitalnih globalnih interesov tistega ameriškega kapitala, ki ga hoče Reagan reševati.

Na odločitev o »mirovni ofenzivi« je po vsej priliki vplivalo tudi dejstvo, da zahodni blok elementov popuščanja napetosti ne obravnava poravnano. Ilustracija tega je nedavni seminar NATO (Wehrkunde tagung) v Münchnu, kjer sta se podsekretar v ameriškem obrambnem ministrstvu Carlucci in obrambni minister ZRN Apel sicer strinjala v ugotovitvi, da sovjetska vojaška moč »zaskrbnjuje« narašča, vendar pa sta si bila popolnoma vsaksebi glede zdravila: ameriški predstavnik je trdil, da je edino učinkovito zdravilo zoper sovjetsko vojaško ekspanzijo treba poiskati v ustreznem naraščanju vojaške moči Zahoda, medtem ko je zahodnonemški predstavnik enako vztrajno zagovarjal stališče, da je rešitev v obnavljanju razorožitvenih pogajanj med blokoma.

nadaljevanje prihodnjic

Vznemirjenje v Lonjerju

V Lonjerju nekdo razburja duhove. Pa ne domačini, ki terjajo svoje pravice, pač pa nacionalistično nastrojena ravnateljica italijanskega vrtca pri sv. Ivanu, ki bi rada dokončno «zaščitila italijanstvo» te slovenske vasi. Pritisk nacionalistov na Lonjer in Katinaro se je v zadnjem letu okrepil, najprej s poskusom zasedbe večnamenskega prostora v osnovni šoli «Frana Milčinskega» na Katinari, sedaj pa s poskusom zasedbe enega izmed prostorov slovenskega otroškega vrtca v Lonjerju.

Sem se je namreč pred 6 leti «začasno» vselila sekcija italijanskega vrtca od svetega Ivana. Tam ni bilo na razpolago prostorov, občina pa je preurejala prostore v Ulici delle Docce. Zaprošila je za dovoljenje, da lahko za par let gostuje v Lonjerju z ločeno italijansko sekcijo vrtca. Otroke so brezplačno vozili iz mesta v to slovensko vas vseh teh šest let, sedaj pa bi se upraviteljica italijanskih vrtcev pri sv. Ivanu rada dokončno vselila vanj in po možnosti stisnila v kot slovenske otroke, ki so tu doma.

S tem dejanjem pa je gostovanja in doseženega strpnega sožitja konec! Ita-

lijanski vrtec je v Lonjerju gostoval tudi zato, ker so slovenski starši dokazali veliko mero razumevanja in strpnosti. Če pa jim kdo hoče stopiti na prste, jih žali, jim grozi in skratka strumentalizira nedolžne otroke za svojo umazano politično igro, tedaj je vsakega razumevanja konec. Seveda, nihče noče nič zlega italijanskim otrokom, pač pa jim mora tržaška občina zagotoviti vrtec tam, kjer so pač doma, to je pri sv. Ivanu. Večina otrok lonjerske italijanske sekcije je namreč doma iz tega mestnega predela, le trije so domačini.

Z enotno pobudo, ki jo podpirajo demokratične politične sile in slovenski občinski svetovalci, zahtevajo lonjerski starši, naj občina prekine s prihodnjim šolskim letom vpisovanje v «ločeno sekcijo» v Lonjerju. Medtem naj občina poskrbi za nove letnike italijanskih otrok ustreznih prostorov pri sv. Ivanu ali kvečjemu na Vrdeli. Tako je pravično. Občina pa mora tudi dokazati, enkrat za vselej, da začasne vselitve v slovenske šolske prostore niso dokončne, čeprav kdo misli drugače. Sicer je vsak poziv k strpnosti in sožitju odveč.

PREJELI SMO

Drago uredništvo «DELA»

Prejete smo tvoje vabilo, da bi pisale kako smo praznovali 8. marec. Če je mogoče objaviti tale spis ti bomo hvaležne!

Kot vsako leto je Zveza Žensk Italije — Škedenjski krožek — privedila v Škedenju proslavo 8. marca, mednarodni dan žena.

V soboto 7. marca zjutraj, so tovarišice in prijateljice ZŽI in Škedenja postavile na majhnem trgu naše vasice mizo z mimozo in revijo «Noi Donne». Vsem mimoidočim ženskam so ponudile cvetje, druge pa so šle po vseh trgovinah, ker je to naš običaj, in ponudile prodajalkam mimozo ter časopis. Popoldne ob 17. uri pa smo imele v Škedenjski kinodvorani kulturno zabavno program. Ob 18. uri je nastopil otroški pevski zbor «IL CANTACERCHIO» pod vodstvom Franke Zanier. To so škedenjski šolarji stari od 10 do 16 let, ki so nam peli in igrali na razna glasbila. Med drugim so nam predstavili narodne pesmi, spirituals ter tržaške in italijanske pesmi. Vsi prisotni so bili navdušeni. Ob 19. uri je nastopil ženski pevski zbor — kulturnega slovenskega društva «IVAN GRBEC» iz Škedenja, pod vodstvom Marte Verk-Vouk. Zapel nam je koroške, dalmatinske, slovenske ter tržaške narodne pesmi. Nazadnje pa je nastopil moški pevski zbor in Pončane «TINA MODOTTI» ki ga vodi Marino Eva. Zapeli so nam operne arije ter tržaške narodne pesmi.

Bodisi otvoritev praznovanja kot napovedovanje kulturnega sporeda sta bila pripravljena dvojezično. Po kulturnem sporedu je sledilo žrebanje brezplačne loterije. Nato je bilo nagrajevanje natečaja «SLAŠČICA 8. MARCA» kategera se je udeležilo veliko število žensk in Škedenja z raznovrstnimi izdelki. Prva je dobila Pokal UDI-ZŽI 8. marec, druga in tretja sta dobili vsaka po eno plaketo. Vsem ostalim smo podarile medaljo.

Prisotne sta pozdravili v imenu Zveze Žensk Italije, v italijanščini tajnica ZŽI ESTER PACOR in v sloveščini BIANCA KNEIPP. Obe govornici sta poudarili, med drugim, pomen naše pravilne opredelitve na prihodnjem referendumu za splav, toje, soglasen NE. Deloval je tudi dobro založen bife, za katero so poskrbele (so skuhale vse doma) škedenjske žene. Od 21. ure dalje pa nas je zabaval plesni ansambel «ASTERNOVAS», ob 1. uri popolnoči se je praznik končal. Utrujene, a zadovoljne, smo vse prisotne (bilo jih je približno 400) povabile na naše prihodnje srečanje.

Zveza Žensk Italije
Škedenjski Krožek

PRISPEVKI

Albino Čuk, Lakotiče 213, 9.000 lir; Emil Gabrovec, Nabrežina 4.000 lir; Veno Terčon, Mavhinje, 10.000 lir; Anaklet Gruđen, Nabrežina, 4.000 lir; Slavec Ivan, Dolina, 4.000 lir; Lovriha Dušan, Dolina, 4.000 lir. Vsem prisrčna hvala.

PULITURA A SECCO STIRERIA E LAVANDERIA

34018 - S. DOBLIGO DELLA VALLE N. 190 - TELEFONO 228530

TRIESTE

Gentile Sig.,

La nostra ditta Vi comunica un nuovo servizio e domicilio e sistema americano. Tutti i lunedì alla stessa ora, passerò per questa via un nostro furgone per ritirare i vostri abiti da pulire a secco, i vostri tendaggi, coperte, trapunte, tappeti, indumenti in pelle e scamosciati, che Vi saranno poi ritornati ogni giovedì, puliti, stirati e confezionati su allaccapanni con custodia di cellophan, in forme come nuovi.

CALZONI	L. 2.000
GONNE	L. 1.800 in poi
CAPPOTTI	L. 4.000
IMPERMEABILI	L. 5.000

Nel ricordarvi la nostra qualità di lavorazione, la nostra puntualità di consegna ed i nostri prezzi eccezionali, Le ringraziamo della fiducia con l'impegno da parte nostra di servirle sempre nei migliori dei modi.

Že res, da stroški iz dneva v dan naraščajo in da skušamo ob vsakem nakupu prištediti in izkoristiti vsako priliko, ki nam to omogoča. Tudi neka gospa iz Doline ponuja svojo pomoč tako, da je odprla «pulisecco a sistema americano», cene za čiščenje naših cunjic niso kdove kako pretirane, prihranimo tudi bencin, oziroma denar za že itak težavno potovanje z avtobusom, ker nam prav «all'americana» pošlje tale gospa vozilo tik pred vrata. Vanj naložimo lahko plašče, krila in drugo, vse skupaj odpeljejo, prečistijo in že po nekaj dneh dostavijo, očiščeno, seveda.

Kaj je torej pri vsem tem narobe in zakaj prav za vsako stvar sitnarimo?

Po vaseh dolinske občine, tudi po tistih, kjer je Italijanov le za peščico, so raznašali letake, ki nas o teh uslugah obveščaj samo v italijanščini. Tako se nam, hočeš-nočeš, poraja zlobna misel, da bo ta «pulisecco all'americana» bolj težko shajal, če bodo v njem čistili svoja oblačila samo tisti, ki so reklamni letak «popolnoma in naravno» razumeli...

Sekcija «Josip Verginella» priredi izlet v Sovjetsko zvezo od 27.6. do 5.7. Moskva - Tbilisi - Baku

Informacije vsako nedeljo na sedežu sekcije od 11 do 12 ure ali pa vsak dan na telefonsko številko 220213, od 13 do 14 ure.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor
Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipo/lito Stella snc
Ulica Molino a Vento, 72 - Trst